

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 23.

V Ljubljani, v soboto 8. junija 1901.

Letnik VI.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — **Naročnina** je za vse leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15**. Uradne ure od ure 8—6 pop. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Absolutna narodnost in liberalstvo.

„Naša politika je tako zavožena, naši časniki so tako grdi, da me bode kmalu sram v javnosti povedati, da sem Slovenec.“ Ta „confiteor“ je pred kratkim molil odličnemu gotenjskemu možu neki sotrudnik „Slov. Naroda“. Ne vemo, če mu je to šlo od srca, ali iz hinavščine, toda povedal je resnico, ki velja za vse Slovence.

V prvi vrsti je pa naprednjake lahko sram, če pomislijo, kam so zdrknili in kam tirajo ubogi narod. Pred nekoliko leti na Slovenskem še nihče ni hotel biti liberalca. „Narodnost nad vse“ — to je bil začetek in konec vseh govorov, vseh napitnic in vseh shodov nekdanje narodne stranke. Mladina je plamtela narodnega navdušenja. Tudi dr. Tavčar je v mladih letih imel na jeziku vedno le absolutno narodnost v najidealnejšem pomenu. Notar Svetec je slovesno trdil, da so pri nas le narodna vprašanja na dnevnem redu, ne pa verska ali liberalna, in dobil je za to izjavo slovesen banket na starem strelišču. Prvi je začel odpadati od absolutne narodnosti dr. Tavčar. Kmalu je le še kostem svojega rojstva želel počitka pod domačo bukvo. Šel je še dalje. Sklenil je, maščevati se za svojo farovško vzgojo nad duhovni in pričel je srdit boj proti veri in cerkvi. Sad tega napredka je bila njegova izjava v državnem zboru, da Avstrija ne bodi slovanska, ne nemška, ampak liberalna. Kdo ne čuti v teh besedah zapostavljanje narodnega načela? Kdo ne čuti ostrega nasprotja med to njegovo izjavo in izjavo notarja Svetca?

Posebne slovenskega navdušenja ne kaže Slovan, ako brez povoda začne trobiti: Avstrija se ne vladaj slovanski, četudi je večina slovanska. Še huje je, ako pomislimo, da je vojvoda liberalnik Slovencev s to izjavo hotel kaptivirati le nasprotnike Slovanov: svoje najnovejše somišljenike, nemške liberalce privezati na se trdneje.

Prav za prav dr. Tavčar nam na Dunaju ni povedal prav nič novega. Nova je le drznost, da si je upal na Dunaju javno razodeti, kar je na skrivnem delal že v Ljubljani. Le razširiti skuša ondi svoj delokrog od Kranjske na vso Avstrijo. Njegova zveza s kranjskimi Nemci dosega smoter, da se Kranjska, kar se tiče deželnega odbora, ne vladaj ne slovensko, ne nemško, ampak liberalno. Zvarjeni značaj Schaffer-Tavčar je tip te vlade. Posledice se čutijo bridko. Povsod se jaše liberalni konj. Te nitke srca vežejo Tavčarja na Dunaju s Schweglom in Wolfom. Ni mu več narodna stranka absolutno potrebna, ampak, kakor je rekel, da je slovenskemu narodu absolutno potrebna le še liberalna stranka. To je javno povedal v zbornici dne 1. maja 1901. V ta propad izdajstva vleče Tavčar za seboj vse „Narodovce“. Niso jim mar rane, katere je že liberalizem vsekal Slovincem, ko je povzročil moralno in gospodarsko bedo. Da se nadaljuje boj zoper vero naših očetov, se žrtvuje narod in njega blagostanje.

Da, tudi gmotno hočejo Tavčarjevi prijatelji uničiti naš narod. Schalk je hotel odjesti Bohinjcem potrebne gozde. Ni je gospodarske za druge, ako ni v liberalnih rokah, da bi ne bila predmet najostudnejših napadov in sumničenj. Schalk in Tavčar vlečeta pri tem za jedno vrv. To je uspeh delovanja pri klavernem zastopniku bele Ljubljane! Kaj bo iz tega?

Nadejamo se, da prav ta nova struja mora pristuditi Slovincem liberalizem do dna duše.

Izvirni dopisi.

Iz Idrije, 30. majnika. Binkoštno nedeljo je govoril na javnem ljudskem shodu socijalni demokrat Kristan. Govoril je o veri in strogo verskih zadevah tako ostudno, da tudi marsikateremu somišljeniku ni ugajalo. A nekaj

nas veseli. Doslej so razni nasprotniki pobijali klerikalizem, a ob enem trdili, da niso proti katoliški veri. Kristanu pa je boj proti klerikalizmu isto, kar boj proti veri. Kristan je „klerikalce“ in klerikalne stranke napadal zlasti radi tega, ker so za vero. Klerikalne stranke ravno zato niso primerne, ker se potezajo za vero. Ta se je pa preživela. Kdo še veruje v čudeže? Svetnik postane po Kristanovih mislih vsakdo, da le plača v Rimu takso!! Klerikalci tolaže ljudstvo z nebesi; ako pa to ne pomaga, vzamejo bič v roke ter strašijo s peklom. Kristan meni, da se na to ne moremo zanašati, ker nimamo v Idriji še zrakoplova od nas do nebes in nazaj, pošta pa vozi tudi le iz Idrije v Logatec in semkaj. Mož je še zvečil nekaj o sv. Duhu, božji previdnosti in podobnih stvarih, ki so seveda v najtesnejši zvezi z našim vsakdanjim vprašanjem: Ali bi bila pri nas umestnejša realka ali gimnazija. Eno resnico pa moramo priznati. Mož si zna pomagati. Dvoje mišljenje je bilo doslej. Nekateri hoté realko na občinske stroške, drugi so bolj vneti za gimnazijo na državne stroške. Kristan je odkril zlato sredo med nasprotniki. Liberalcem je v toliko prav dal, da je predlagal realko, mahnil pa je po njih, ker jo hoté na občinske stroške; od klerikalcev si je pa izposodil predlog, naj bode na državne stroške, udaril pa je po gimnaziji. Zanimivo je, kako je mož pobijal gimnazijo. Pravil je, da bodo gimnazije kmalu postale nepotrebne, ker prihajajo iz gimnazij prvič advokati. Dandanašnji pa omika tako napreduje, da se bode v kratkem znal vsakdo sam zagovarjati, torej ne bode treba advokatov, tedaj tudi šol ne, iz katerih prihajajo, torej so gimnazije nepotrebne. Drugič prihajajo iz gimnazij fajmoštri. Ker se bo pa v kratkem vera preživela, tudi ne bo treba fajmoštrov, torej tudi ne šol iz katerih prihajajo — gimnazije so tedaj nepotrebne. Zdravnikov in profesorjev ni ome-

Spovednik.

(Dalje.)

Pri vsakem novem zločinu, ki mi ga je razodel, obotavljal se je, jokal in zdihoval, kakor skopuh, kateremu se jemlje njegov zaklad kos za kosom. Včasih sem mu žugal, včasih ga tolažil, hoteč ga tako pripraviti, naj ne zamolči ničesar, naj popolnoma očisti svojo vest. Nazadnje mi je še odkril, da je nekoga umoril. Podvojil sem svojo pazljivost.

Dejal mi je, da je imel službo pri neki dublinski banki, v kateri se prodajajo srečke kraljevske loterije londonske. Med drugimi je prodal eno, katere številko si je bil zapomnil, svojemu znancu, ki jo je površno zravnal ter vtaknil v desni telovnikov žep. Nekaj dni potem prišel je še-le pozno zvečer izkaz izžrebanih števil, iz katerega je razvidel, da je ona srečka zadela 2000 funtov šterlingov. Izkaz se je mogel objaviti še-le prihodnjega jutra. Predno je torej mladi njegov znanec zvedel za svojo srečo, čakal ga je v zapuščenih ulicah, po katerih je moral priti, ga umoril, mu vzal srečko, s katero je takoj poslal k banki javnega slugo, češ, da je nekoga, ki noče, da bi se izvedelo njegovo ime. Vprašal sem ga nekoliko natančneje za čas, za uro, kraj zločina. Kako mi je bilo, ko sem za-

četkoma samo slutil, potem pa jasno spoznal, da žrtva tega umora ni bil nikdo drug, kakor tekmeč bratov!

Prvi moj občutek bil je čut hvaležnosti do Boga, sem se pa spomnil svoje dolžnosti, občutil sem takoj grozni svoj položaj, zakričal sem in izgubil zavest!

Ko sem se zopet zavedel, bil sem izven spovednice naslonjen na koleno svojega spovedanca, ki me je z eno roko držal za glavo, z drugo pa mi držal zdravila pod nos. Sama sva bila, prav sama v stari cerkvi, v kateri je bila skoro popolna tema. Povzdignil sem svoje oči k onemu človeku ter dejal:

„Hudobnež! brat moj je, katerega dolže onega zločina!“

„Kako! Vi ste torej brat kapitana Fica Grahama?“

„Da! in sin osivele njegove matere, razumeš li?“

„Oh, moj Bog, in jaz sem se Vam spovedal tega umora! Ali me ne izdate? Ali me ne ovdite? Spoved je sveta!“

„To le predobro vem, pa jaz vendar ne morem pustiti, da bi mi brat umrl nedolžen na vislicah!“

„Tem huje, jaz umreti nočem, posebno sedaj ne, ko sem bogat. Čakajte, tam v kapelici je

Kristov grob: prisezite mi pri sv. hostiji, da ne objavite moje spovedi, sicer...“

„Leto dnij je, kar sem prisegel prisego kot duhovnik pred Bogom. Tebi nisem dolžan prisege in ti je tudi ne prisežem.“

In ko me je potem zgrabil za rokav, oprostil sem se ga in ga z obema rokama tako hudo stisnil, da je takoj občutil, kdo je močnejši. Potem se je začel tresti in jokati, tiščal sem ga proti vratom rekoč: „Zapovem ti pri kazni večnega pogubljenja, čakaj me jutri večer prav tu na tem mestu, do tedaj previdim, kako mi je zjediniti dolžnosti kot bratu in kot duhovniku. Na vsak način moreš prost in brez nadleže priti in zopet iti.“

Lahko si mislite, da prišedši domov nisem mogel spati; premišljeval sem celo še ostalo noč, pa vse zastonj! Izmed dveh možnosti mogla se je zgoditi samo ena: ali sem moral prelomiti spovedno tajnost in povedati gosposki ime pravega morilca, ali pa pustiti, da umrje nedolžen človek, ki mi je bil tako drag, sramotne smrti na vislicah. Ko se je zdanilo, pisal sem nadškofu. Razjasnil sem mu osodepolno spoved, ne da bi mu bil razodel ime zločinčeve, narisal sem mu svojo tesnost in žalost, povedal mu nisem, da se z zločincem še sestanem ter ga prosil svetù in tolažbe.

njal, dasi smo bili prav radovedni, kako bo svoj sklep tudi pri teh izpeljal. Kristan je podobno kakor po klerikalcih mahnil po liberalcih. Glavna hiba liberalcev je po Kristanovih mislih, da se ponajšajo kakor ona sraka s pavjim perjem. Liberalci vpijejo: Glejte, kaj smo naredili! Tega pa ne povedó, iz čegavega žepa gre za njih dela. Naj se napravi realka, in ne gimnazija, priporočal je na shodu konečno tudi 19leten mladenič, ki pač izborna pozna ustrojstvo in pomen obeh šol, ker je zvršil menda vseh pet razredov idrijske ljudske šole. Da je iz gimnazije pot odprta do vseh stanov, tudi do vseh tistih, katerim se posveti lahko dijak po zvršeni realki, poleg tega postane pa lahko še advokat, fajmošter, zdravnik, profesor, ali za kar čuti poklic, tega na shodu ni povedal ne Kristan, ne kdo drugi, vsled česar so bile resolucije sprejete enoglasno, le da se je dobra polovica zborovalcev zdržala glasovanja. Pa kaj hočemo, saj ne pojasnijo tega tudi liberalci v „Jednakopravnosti“.

Da, da, liberalci — naši prijatelji — so nam jo zasolili v „Jednakopravnosti“. V 15. vrsticah so dali odgovor na vse dopise, ko svetu sporočajo v 4. številki: „Našim nasprotnikom. V zadnjem času kopičijo se razni lažnjivi dopisi po klerikalnih listih o naših razmerah. Prostor nam ne dopušča, da bi na vse laži odgovarjali. Ker pa vsi naši trezno misleči ljudje dobro poznajo naše katoliške može in njih resnicoljubnost, zatorej prepuščamo sodbo o takih dopisih ljudstvu samemu. Mi se ne ustrašimo niti vaših groženj, niti se ne oziramo na vaše laži, temveč stopati hočemo po pričetni poti, in prepričani smo, da vas naša dela postavijo svetu v pravo luč, da se bode potem vsak z gnjusom obrnil od Vaše farizejske stranke.“ — Tako, sedaj nam jo je pa povedala! Ali bi radi tudi zvedeli, zakaj se klerikalci „bojimo“ realke v Idriji. Može pri „Jednakopravnosti“ so nas „pogrunjali“. Pravijo v svojem lističu, da se bojimo realke zato, ker vemo, da bode konec klerikalizma v Idriji, ko bode stala realka!! Ni čuda, da se ljudstva ne prime, kar piše „Jednakopravnost“, ker v vsakem stavku kaže, da je res še dete v prvem letu.

Iz Idrije. Komaj je naša „Jednakopravnost“ zagledala luč sveta, že je zaplakala, ker ni imela dosti hrane in iskati si je morala potrebnega živeža na črnih tablah v čakalnicah rudarjev. In res, našla je tam nekaj starih nanzanil, da si je za prvo silo ohranila svoje borno življenje. V zadnjih dveh številkah je bilo namreč cele strani čitati o zborovanju zjedinevalnega urada in o zahtevah delavcev. Kakor je pa znano, se je vršilo dotično zborovanje delegatov že pred dobrim pol letom, in so že takrat vso zadevo objavili razni listi dobesedno — seveda iz peresa strokovnjaka. Pa tudi uradno se jo o vsem tem rudarje obvestilo. Sedaj, čez pol leta,

pa sestradana „Jednakopravnost“ zopet isto premleva, kar ima že vsak rudar v mezincu. Navadno prinašajo listi novosti, toda naša „Jednakopravnost“ je vesela, če dobi kaj takih pobirkov, za katere se že nikdo več ne zmeni.

Da so pa naše slutnje glede pomanjkanja živeža pri tem listu utemeljena, potrjuje tudi urednik sam, ki v zadnji številki prosi, naj bi mu vsa idrijska društva poslala svoja letna poročila — v ponatis. No, ker je občina največje društvo, želimo in upamo, da bo „Jednakopravnost“ podala najprej natančno poročilo o njenem delovanju, za kar se davkoplačevalci posebno zanimajo, potem pa naj, ako ji drago, prinese še poročilo o delovanju moške podružnice sv. Cirila in Metoda, katera pa menda spi spanje pravičnega.

Najbolj smešno pa je, da hočejo gospodje okoli tega lista, ki se rekrutirajo večinoma iz trgovcev s čipkami, z železom, s šnopsom itd., pisati o rudarskih razmerah in o potrebščinah delavcev, a v dejanju pa ravno nasprotno delajo. Pravite, da ste prijatelji rudarjev, a stanovanja prosečim umirovljenim rudarjem kažete pot iz Idrije, slabotne, v Idrijo pristojne ženske pa kar s silo tirate v druge občine. Da bi naša brezposelna mladina dobila kako primerno opravilo, za to ne skrbite prav nič; z nameravano realko pa zapirate našim sinovom pot na vseučilišče, da si je g. župan nedavno sam priznal, da nam primanjkuje slovenskih profesorjev, medicincev itd. Naše mesto je delavsko mesto in vender za delavstvo še niste prav nič storili. Pišete pač, da je treba delavskih stanovanj, a za delavce niste zgradili še prav nobene hišice; pač pa ste za se naredili elegantno kavarno, prirejate si prostore za igre in sprehajališča itd. Prav pravi „Rudeči prapor“, da je vaši stranki in vam samo za kšeft, za etične namene, moralne ozire, ljudsko izobrazbo, oplemenjevanje čuvstev — pa figa.

Rudar.

Politiški pregled.

Novo ministerstvo dobimo baje v Avstriji, kot nasledek predloge o vodnih cestah in regulaciji rek, za kar je treba jednotnega vodstva. Ministerstvu bode ime „ministerstvo javnih del“.

Občinski svet v Solnogradu je upeljal četrti volilni razred z 10 mandati. V tem razredu voli v občinski svet vsak 24letni moški, ki je nad eno leto v Solnogradu. Volivno pravico žensk je obč. svet odpravil in s tem tudi ženska pooblastila. Nove volitve bodo vsako drugo leto. Predlog za upeljavo splošne, jednake in direktne volilne pravice je obč. svet odklonil.

Odličnjaki v stranki „Vsenemcev“. Stranka Vsenemcev, ki je v državnem zboru povzročila znane škandale zoper moralo sv. Alfonza, ima razne „odličnjake“. Eden izmed njih je dr. Ur-

sinn. Le-ta gospod je bil prvi agitator Vsenemcev v Inomostu, ali nekega lepega dne je iz tega mesta izginil kakor kafa, pa ne sam, ampak z ženo nekega poštnega uradnika. Radi tega čina je bil sam „general“ Schönerer zelo žalosten. Druga imenitna oseba je urednica Marija Heinzlnova v Monakovem. Prej je bila poštarica v Krimu na Češkem. Tu je izneverila denar in je bila sodnijsko z iskovalnim listom zasledovana. Iz Češkega je bežala in je našla službo v uredništvu lista „Odin“ v Monakovem. Ta vsenemški list je bil dozdej uredovan od gospodov Kordana, Lenza, Kutschere, ki so sedaj ali v ječi ali so morali bežati v Ameriko. Lepa stranka, kaj ne?

Italijanska kraljica Helena je povila princezinjo. V Italiji bi gotovo rajše imeli, da bi se rodil princ.

Francoskemu pravosodnemu ministru Monisu se je dokazalo, da je izrabljal svojo državno službo v lastne, osebne koristi, a vender mu ni trebalo odstopiti. Ako je danes kdo brezverec ali prostozidar, sme vse storiti, čez vernega človeka pa sodi po sto sodnikov. Monis je prostozidar.

Nevarnost revolucije v Italiji. Iz Italije so došla poročila, ki poročajo, da je ondi nevarnost splošne vstaje ali revolucije prav blizu in že skoro gotova reč. Delavstvo in splošno proletarijat je na nogah. Organizovana je že po vsej Italiji civilna armada. V Milanu je buknil štrajk zidarskih delavcev, katerega se udeležuje 12.000 oseb. Štrajk se organizuje prav na tihem in še ne nastopa javno. Ali razdeljen je po kompanijah in bataljonih, vsaka kompanija šteje 120 mož. Jednaka organizacija je razširjena po vseh italijanskih večjih mestih, katerim se pridružujejo manjši krogi, zato skrbi živahna agitacija socialistov. Jeden socialistični poslanec je rekel: „Mi izkoristimo zdaj svobodo, ki nam jo daje vlada, da zberemo svoje bojne vrste. Dokler bode na krmilu ministerstvo Zanardellijevo, se ne zgodi nič hudega, ako pa bi sledilo Zanardelliju kako drugo ministerstvo, tedaj se vzdigne nad 300.000 delavcev in ubožcev, a to gotovo nezmiroljubnim namenom“. Vsak kdor ni slep vidi, kdo tiči za to civilno armado in upravičena je bojazen, da bode tako organizirano lačno ljudstvo italijansko nekega lepega dne udrlo na Avstrijo, da si tu napolni bisage in pridobi Italiji lepih pokrajin. Našim državnikom treba je biti opreznim. Laško ljudstvo se po teh znamenjih ne bo več dolgo pokorilo laškimi diplomatom.

Poljaki na Pruskem. Urednika poljskega časnika „Praca“ so obsodili na 10 mesecev ječe radi članka „Mene tekel“, v katerem je našteval krivice, katere so dozdej Prusi storili Poljakom. — V Stade so se poljski vojaki oglasili, da bi

Odgovor je bil kmalu tu in sicer ta-le:

„Dragi in preljubi mi sin!

Ravno vstajal sem, ko so mi izročili Vaše pismo. Odgovarjam Vam še pred molitvijo s solzami v očeh, s solzami v srcu. Bog, ki Vas skuša tako trdo, vsprejema besede, katere Vam pišem, za molitev. Dovolite mi, da se z Vami pred vsem veselim nedolžnosti Vašega gospoda brata. Nedostajalo nama je krščanske ljubezni, ko sva ga obsojala samo po goljuživem videzu. Naj pride kar hoče: vedno Vam bo v veliko tolažbo, ko veste, da ni omadeževal umor meča podedovanega po Vašem častitem očetu.

„Kaj naj Vam pa povem, kar bi ne vedeli Vi prav tako dobro, kakor jaz? Zakaj me prosite svetu? Ali niste brali pri sv. Bernardu: „Ako izve duhovnik v spovednici, da ga tega dne, na tem in tem kraju čakajo morilci, mora vender tega dne iti mimo onega kraja, ako je prej nameraval, ali ako je imel to navado.“ Ta nauk je nauk cele cerkve in zakaj? Ker kakor hitro je duhovnik zunaj spovednice, mora pozabiti tudi najmanjšo besedo, ki jo je slišal v njej, kolikor mu to dopušča človeška slabost. Tem manj pa sme, naj bo v katerem koli slučaju ali katero koli pretvezo uporabljati spoved v škodo onemu, ki se mu je bil zaupal.

Hvalevredna ponižnost je, da se navadno imenujete samo s svojim krstnim imenom: ali Vaš spovedanec ne sme biti žrtva Vaše ponižnosti. Verjetno je, da bi ne bil prišel k Vam k spovedi, ko bi bil vedel, da je o. Frančišek mlajši sin plemenite rodbine Fic Grahamove. Nasproti svojemu spovedancu ste torej v istem položaju, kot bi bil vsak drug spovednik. Kot tak ste mu dolžni popolno molčanje, a kot tak imate tudi pravico in dolžnost zahtevati od njega zadoščenja. Prvi čin zadoščenja v tem slučaju pa je, da ne pusti umreti mesto sebe nedolžnega moža, naj si je ta uže Vaš brat ali ne.

Skušajte torej zopet dobiti svojega spovedanca, pojasnite mu, da hoče sedaj obtežiti svojo vest z drugim, še hujim umorom. Prosite ga, rotite ga, naj se izroči gosposki, ako bi pa ne hotel tega storiti, temveč skrbeti za svojo varnost, naj da vsaj izjavo, ki bi mogla rešiti kapitana. S kakimi izrazi in pred kom naj se izvrši ta izjava, prepuščam Vaši previdnosti. Da je le po vsem neprisiljena in prostovoljna! Ako bi se pa ta človek vstavljal, ako bi Vam Bog ne dal milosti, presuniti njegovo srce, namerava Bog z Vami in Vašim gospodom bratom kaj družega. Njegova sveta volja naj se zgodi! Nikdo nima manj pravice, zahtevati račun od Boga, kot duhovnik. V tem slučaju, predragi

moj sin, je Vaša dolžnost brez dvoma težja, a dvomljiva biti ne more: Moliti morate in molčati

Teško se Vam bo vesti posebno nasproti svojej častiti materi in gospodu bratu. Nočem Vam jemati sreče, povedati Vam in celemu svetu, da imate prepričanje, da gotovost o nedolžnosti bratovi; a čuvajte se, da ne pokažete niti za trenotek tudi z eno samo besedo, z enim samim migljejem, da poznate pravega zločinca; kajti, ponavljam Vam, prva dolžnost spovednikova je — molčanje. Najhujši zločin, ki bi ga mogel duhovnik zakriviti, bilo bi prelomljenje te tajnosti, taceat etsi moriturus — molči naj, akoprav bi mu bilo umreti.

Bog z Vami namerava brez dvojbe velike reči, predragi mi sin, ko Vam v Vaši mladosti pošilja skušnjava, kakoršne morda še ni bilo. Imejte pogum in zaupanje! Vaš škof Vas podpira v tem boji, ako treba. Jutri jutraj, in vsak dan bo pri Vas, da Vas okreпча in Vam pomaga moliti.

Pozdravlja Vas in Vam daje svoj skofovski blagoslov
Hijeronim,
nadškof dablinski.

Bral sem pismo prečastitega nadškofa in zopet bral ter se odločil, ravnati se po njem, kakor po volji Božji. Hitel sem potem k bratu.
(Konec prihodnjič.)

radi opravili spoved. Vsakega, ki se je oglasil, so vprašali, ali se hoče spovedati nemški ali poljski. Vojakom, ki so zahtevali poljskega duhovnika, so naznanili, da zavolj tega celo leto ne dobijo dopusta in prostega izhoda. Nemška surovost! — V Berlinu je 70.000 Poljakov. Največ je tam poljskih trgovcev, rokodelcev in delavcev. Imajo sto društev.

Mir v Kini se je sedaj navidezno dosegel. namreč na papirju. Kitajski cesar Kwangsü je s posebnim odlokom zagotovil velesilam 450 milijonov taelov vojne odškodnine. Takoj na to so velesile odpoklicale svoje vojaštvo in pustile le najmanjše število vojakov v varstvo svojih podložnikov na Kitajskem. Nemiri v Kini so trajali torej nekaj manj nego eno leto.

Vojna v Južni Afriki. Zadnji čas zanima svet dejstvo, da je število ubitih Burov večje od števila ranjencev. Iz tega se sklepa, da Angleži ranjene Bure kar pobijajo, mesto da bi jih spravili v bolnišnice, kar edino je dostojno kulturnega naroda. Dne 29. maja so Buri pod poveljstvom Delarey-a napadali angleške čete v Blackfonteinu. Vnel se je hud boj, ki je trajal več ur. Buri so imeli 35 mrtvih, Angleži pa 147 mrtvih in ranjenih, med temi so padli tudi 4 častniki. Razvidno je, da bodo imeli Angleži še mnogo posla, predno ukroté Bure; doslej jih je veljala vojna 3500 milijonov kron.

Domače novice.

Učiteljske zadeve. Med učiteljstvom je začela padati liberalna zvezda. Na blejskem shodu ni bilo „fietno“. Gospodične učiteljice je jezilo, da so morale neprenehoma „žlindro“ zveči. Rekle so, da to ni strokovna umetnost in da sploh ni za učiteljice dostojno, najmanj pa na takih shodih. Širokoustne in bahate liberalne učitelje je pa najbolj ohladilo, ko so izvedeli, da ima „Popotnik“ velik dolg in da ne bo mogel več izhajati. Izrekli so željo, da bi jim dolg kar odpustilo „Katoliško tiskovno društvo“ v Mariboru. Okus ni napačen! Ali bi potem liberalni učitelji z veseljem mahali po „farovžkih“, ko bi se jim kaj pregledalo! Liberalni učitelji lahko dolg v tiskarni plačajo z markami, ako nehajo pošiljati lažnjiva poročila o duhovnih v časnikih. Zanimivo je tudi to-le: Nekdo je na blejskem shodu česnal, da „Slovenski Učitelj“ dobiva od duhovnikov posebne podpore. Resnica pa je, da ima to glasilo učiteljstva 1100 plačujočih naročnikov in da ne potrebuje posebnih podpor od nikoder. Vesel dokaz je to, da narašča med učiteljstvom prepričanje o potrebi sloge med cerkvijo in šolo.

Lukec Jelenec — nov „apostel“. Občeznana je pamet Luka Jelenca in z ozirom na to pamet so zavedni kmetje Lukcu, ko se jim je usiljeval za kandidata, nadeli kaj drastične priimke. Zadnjič se je Luka šopiril s svojo pametjo na skupščini „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“. Tam je Luka nakrat postal „nove vrste apostel“ ter pričel je pridigovati nove vrste krščanstvo. Luka Jelenec je zgibal s svojo kozjo brado in v svet poslal naslednje besede: „Naše šole so in morajo biti na krščanski podlagi („Učit. Tovariš“ je svoj čas pisal, da se naj odpravi krščanstvo z naših šol), a ostati morajo — tako je sedaj Luka dejal šole — proste od cerkve.“ Prav krepko odgovori na ta izrek propovedniku nove vere, ki hoče krščanstvo brez cerkve, glasilo krščansko mislečih učiteljev „Slov. Učitelj“. Ta vrlit list vrlit učiteljev pravi Luki Jelencu na njegove besede o krščanski podlagi proste od cerkve: „Kaj hočete reči s temi besedami? Šolske avtonomije vam nihče ne krši. Toda krščanstva ni brez cerkve, ki ima edina pravico krščanske pravice oznanovati in čuvati nad krščansko vzgojo otrok.“ Tako je pravo. Luka Jelenec naj se gre katekizma učiti, predno bo zopet odpiral svoja usta o krščanstvu!

Nekaj pouka „Slov. Narodu“ je poslala „Slov. Zadruga“, ki izhaja v Celju. Ta list, ki nam ni posebno prijazen, vendar na „Narodovo“ vedno godrnjanje proti zadrugam in „Gospodarski zvezi“ pravi: 1.) „Slov. Narod“ bi se bil moral sploh jeziti, da se je v Avstriji že veliko, (pa

vender še premalo) osrednjih zadrug registrovalo. — 2.) „Slov. Narod“ bi bil moral grajati tudi postopanje nemških sodišč (v „rajhu“), kjer imajo slični združni zakon kakor v Avstriji (vsaj naš je po nemškem posnet), pa je vendar ondi vse polno centralnih in „centralno-centralnih“ (državnih zadrug registrovanih. — 3.) „Sl. Nar.“ naj pomisli, da imajo že v Budimpešti centralno zadrugo, v kateri je že nad 1000 zadrug pridruženih, in da so nemški liberalci v državnem zboru (dr. Steinwender in drugi) tudi za Avstrijo terjali ustanovitev državne centralne zadruge. — 4.) „Sl. Nar.“ naj pomisli, da zadruge nadomeščajo veliki obrt, veliko trgovino, denarne zavode, katerih do zdaj Slovenci nismo imeli.

Desetletnica mengiškega ognjegasnega društva. Pretečeno nedeljo 2. junija t. l. je praznovalo „Mengiško gasilno društvo“ desetletnico svojega obstoja in to slavnost združilo z blago slovljenjem gasilnega doma in orodja. Kumovala sta milostna gospa baronica in gosp. baron Apfaltrern iz „križa“. Navzočih je bilo okrog 150 gasilcev iz Ljubljane, Kamnika, Moravč, Domžal, Komende in Cerkelj z domžalsko in domačo godbo. Blagoslov je izvršil domači gosp. nadžupnik s primernim ogovorom. Po blagoslovu je bil srečolov, ki je donesel precej drobiža. Slavnost se je splošno zvršila v znamenji sloge in bratskega sporazumljenja navzočih društev, le Ljubljancani so zapustili znak svoje olike v tem, da so se malo pred odhodom znosili nad papeževo zastavo, jo potegnili navzdol, a zaloteni takoj — odpihali. Ljubljanskim gasilcem je načeloval Stricelj ml.

Grofico Gabrijelo Auerspergovo je prem. gospod knezoškof Anton Bonaventura sprejel v novicijat Ljubljančanom novega reda ss. frančiškank. Grofica Gabrijela je starejša hči bivšega kranjskega deželnega predsednika grofa Aleksandra Auersperga in pa grofice Zofije rojene Chorinsky. Provročiteljica te ženske naselbine na Kranjskem bo menda ona sama, ker je darovala, kakor se čuje, za njo vse svoje imetje. Sama je šla po te prve frančiškanke v njihovo materino hišo.

Mnogostranski Hribar. Znano je, da ima Ivan Hribar plačo kot ljubljanski župan in kot glavni zastopnik banke „Slavije“. Kot zastopnik „Slavije“ potuje okolu, a ob enem ima plačo kot mestni župan. Govori se, da je šel te dni osebno gledat pogorišče pri „Slaviji“ zavarovanih lesnih tvrdk Laurič, Marco, Stagni v Trstu, katerih lesno zalogo je blizu kolodvora sv. An dreja danes teden požar skoro popolnoma uničil, Davkoplačevalci so svojega župana zaman iskali v mestnem uradu. Ako ima Hribar preveč dela kot agent, naj pusti plačo mestnega župana.

Iz Idrije. V 4. številki „Jednakopravnosti“ stoji vprašanje, kdo izmed čitateljev bi razsodil uganjko, zakaj je pri tukajšnjem c. kr. rudniku nastavljen paznik, ki služi že 45 let itd. itd. Da se izognem večnim direktnim in indirektnim osebnim napadom, dovoljujem si, ne da bi preje v to prosil dovoljenja slavno napredno gospodo okoli „Jednakopravnosti“ sledeče odgovoriti: Mislim sem izsedlati 1. majnika t. l., pa me je spomladi g. odposlanec visokega c. kr. poljedelskega ministerstva nagovarjal, naj tega ne storim, ampak naj služim dalje, ker sem zdrav in dovolj krepak pa tudi na dobrem glasu pri ministerstvu. Ker sem dela vaje in se bojim lenuhariti v kljub svoji starosti, kakor to tako radi nekateri mladi naprednjaki okoli „Jednakopravnosti“ delajo, sem se gospodu naposled vdal in služim dalje, čeprav je to neljubo nekaterim mlajšim gospodom, ki so komaj služiti začeli. Lažnjivo trditev, da služim že 45 let, ovržem s tem, da povem resnici na ljubo, da ne služim samo 45 — ampak celih 49 let in 7 mesecev in če mi Bog zdravje da, jih bom imel čez 5 mesecev 50 let, kakor si upam nadjati, zaslužnih za Boga, cesarja in domovino, kar dosti jasno spričujejo moja odlikovanja. Delal sem vse moje žive dni, odkar sem v državni službi, vsikdar pošteno in če Bog hoče, bom tako tudi še v prihodnje. Krivice nisem storil nikomur, kolikor mi je bilo sploh mogoče in menda tudi onim, kateri me sedaj v zahvalo vlačijo po „Jednakopravnosti.“ Slav. uredništvu „Jednakopravnosti“

pa svetujem, naj se v prihodnje več ne vtikuje v stvari, katerih ne razume in katere je prav nič ne pečejo; osobito pa naj skrbi, da ne bo sprejemalo lažnjivih dopisov v svoje predele. Dne 14. maja 1896 potrjena postava o pokojninah civilno državnih uslužbencev potrjuje cesarska reskripta z dne 4. nov. 1771 in onega z dne 24. marca 1781, katerega § 2 se glasi: „Kakor se službeno ne vpokoji nobeden, ki zamore še delati enako zahteva dolžnost vsakega poštenega služabnika, toliko časa služiti, kolikor časa mu dopuščajo njegove moči, ali kolikor časa njega potrebuje država; tudi ne prositi za pokojnino, če je tudi že 40 let v službi.“ — V Idriji, 1. junija 1901. — Fran Gostiša, c. kr. rudniški nadnačelnik, imetelj srebrnega križca s krono za zasluge, spominjske svetinje za 40letno zvesto službovanje in jubilejske svetinje.

Obsojen „Narodovec“. Znani Rozmanov Karol v Novem Mestu bil je pri drugi vskladni obravnavi dne 3. t. m. obsojen na globo 300 K ali trideset dnj zapora ter povrnjenje vseh ogromnih pravnih stroškov. Šlo se je za kruto razžaljenje, s katerim je Rozman napadel v zdajnjem volilnem boju mil. gospoda prošta dr. Elberta in meščana gospoda Frančiška Košičeka.

„Narod“ za protestantsko gibanje. „Narod“ je tako konfuzen, kakor je konfuzna njegova „inteligenca“. Jedenkrat reglja „Narod“ za pravoslavje, drugikrat trobi za unijatstvo, tretjič zija za starokatolištvo, časih pa se ogreje za protestantizem. Sedaj je izdal Čeh Anton Chraska, ki je določen za protestantskega agitatorja mej Slovenci, Jurija Dalmatina predgovor k bibliji iz leta 1684, kjer po svoje zavija razne izreke. To protestantsko knjižico „Narod“ priporoča ter ji želi razširjenja mej slovenskim ljudstvom. Vse je „Narodu“ dobro, samo da je proti katoličanstvu. Katoliško naše ljudstvo bode taki „inteligenci“ in tistim, ki ji dajo potuho, na to že odgovorilo tako, kakor zaslužijo.

Imenovanja. Kanonikom lavantinskega kapitelja je imenovan dvorni kapelan veleč. gosp. Jožef Majcen. — Provizorjem v Gorenji Polskavi je imenovan č. g. J. Sigl. — Stolnim kaplanom v Mariboru je imenovan č. gosp. Fr. Bohak. — Tajnik posojilnice v Žalcu g. Miško Reicher je imenovan tajnikom posojilnice v Radovljici. Dosedanji tajnik posojilnice v Radovljici gosp. Anton Vedlin je dobil službo pri novoustanovljeni mestni hranilnici v Kamniku. — Pravni praktikant pri okrajnem sodišču v Celju gosp. Rudolf Potočnik je imenovan avskultantom.

Romanje v Lurd. Da se bode vse potrebno za romanje v Lurd moglo pravočasno ukreniti, prosim, naj tisti, ki bi se še radi vpisali, to hitro store, ker na poznejša oglasila se ne bo več mogoče ozirati. Vsak izmed udeležencev naj izvoli — ako tega še ni storil — prijaviti v katerem razredu se želi voziti. Kanonik Andrej Karlin.

† **Pavlina Pajkova.** Minulo soboto dne 1. t. m. je kakor smo poročali v Ljubljani na veke zatisnila oči sloveča slov. pisateljica gospa Pavlina Pajkova v 47. letu. Bila se je prehladila na pljučih in to je povzročilo njeno prerano smrt. Ob gomili ranjke treba da spregovorimo nekoliko besed. Gospa Pavlina Pajkova se je porodila dne 9. aprila 1854 v Paviji v Italiji, kjer je služboval njen oče kakor višesodni uradnik pri tamošnjem tedaj še avstrijskem nadsodišču. Pokojna je bila iz krepke slovenske rodbine Doljakove na Goriškem in je bila torej goriška rojakinja. Oče Doljak je bil leta 1848 slovenski poslanec, njena mati rojena Milhačič pa je bila dvorna dama na dvoru borbonskem. Prva leta svoje dobe je preživela v Paviji, Milanu in v Trstu, ko pa sta jej rano umrla oče in mati, vzela jo je, staro komaj 6 let, k sebi njen stric Mat. Doljak, bivši deželni poslanec v Solkanu. Dočim prej ni znala besedice slovenski, priučila se je pri svojem strijcu kmalu popolnoma slovenščini. Pri narodni vzgoji je na jako nadarjeno mladenko zelo uplival pokojni dr. Lavrič in tudi gosp. Klavžar. Oba rodoljuba sta jo učila slovenskih pesmi in Pavlina je na domačem odru kmalu nastopila kot deklamatorica. Njena pevška žila pa jo je oduševila za pesništvo in jela je zlagati tudi sama mične slovenske pesmice, katerih je bilo največ objavljenih v Pajkovi „Zori“. Pa tudi po-

vesti je začela kmalu pisati in njene spise so prinašali skoro vsi odlični slovenski leposlovni, pa tudi politični listi, pri katerih je bila marljiva sotrudnica, tako n. pr. je sodelovala pri tedanji „Soči“, pri „Zvonu“, „Kresu“, „Dom in Svetu“, pri „Družbi sv. Mohorja“, „Sl. Listu“ itd. Leta 1876. se je omožila v Gorici s prof. dr. Janko Pajkom, izdajateljem in urednikom „Zore“. Od tu se je l. 1878. preselila s svojim možem v Maribor, potem v Gradec in naposled v Brno in na Dunaj. Po smrti svojega soproga lansko leto je živela samo še svojima sinovoma Milanu in Božidarju, katerih prvi je profesor na pripravnici v Ljubljani in poslednji še gimnazijec. Pisateljvala pa je do zadnjega. Pavlina Pajkova je bila najplodovitejša slovenska pisateljica. Njeni spisi dihaajo pravi idealizem, radi česar so jo v zadnjem času dokaj napadali takozvani zastopniki naturalizma ali moderne struje, kateri je bila odločna nasprotnica. Njeni spisi imajo trajno pisateljsko vrednost in so jednako priljubljeni med priprostim narodom kakor tudi med inteligenco. Radi tega sme po pravici žalovati po njej ves slovenski narod, kateremu bi bila iz svojega peresa podarila še marsikatero lepo cvetko svojega pisateljskega talenta. — Kako čislana je bila pokojnica, pokazala je ogromna udeležba najodličnejega občinstva pri njenem pogrebu minolo nedeljo. Pevsko društvo „Ljubljana“ ji je, spolnaje njeno zadnjo željo, zapelo v slovo ganljivo troje žalostink. Pokoj njeni duši!

Nova podružnica „Slomšekove zveze“. „Slovenski Učitelj“ poroča, da mu je ravnokar prišla iz Gorice vesela vest, da se je ondi osnoval pripravljalni odbor za ustanovljenje podružnice „Slomšekove zveze“.

Tovarniška restavracija v Vevčah se je opustila.

Pazite na bankovce 20 kron! Po nekaterih krajih zapazili so ponarejene bankovce 20 K. Spoznajo se lahko od pravih. Število 20 na ogerškem tekstu je namreč malo zasukano. Pa tudi rdeča barva je bolj temna, kakor na pravih bankovcih.

Umrli je včeraj v Ljubljani c. kr. uradni sluga g. Anton Wisler.

Pavel Wisjan, ki je, kakor smo poročali, hotel v Komenškega ulicah umoriti kuharico Koščak, se je sedaj sam umoril. V blaznici je dobil drog od metle ter se je v ostri konec droga zaletel z glavo. Drog se mu je zasadil skozi sence v možgane. Wisjana so pripeljali v bolnico, kjer je umrl.

Proti občinskim volitvam v Teharjih so vložili Slovenci protest, ker je dokazana resnica, da so se glasovi kupovali s petaki.

Radi jedne žveplenke! Tudi na Koroškem jih ne manjka tistih ljubih gostov iz bližnje Italije. Kakor kobilice so se razgrnili po vsej naši državi! Ali povsod so in vedno jednaki! Provokacije, tepež za nič in — bodalce za vsako malenkost. Tako sta se n. p. dne 19. zvečer pri Faraboskotu blizu Celovca dva laška delavca, Jos. Sabat in Anton Format, med seboj radi — jedne žveplenke. Radi jedne žveplenke je Format potegnil nož in ranil Sabata tako hudo, da je ranjenec naslednjega dne umrl na zadobljenih ranah! In koliko in koliko je takih nevarnostnih subjektov med temi Lahi.

Drobne novice. V Sarajevu, je bil dne 29. t. m. z največjo vojaško častjo pokopan gendarmerijski stražmešter pri kornem poveljništvu Anton Dolenc, rodod Slovenec iz Višnje Gore. — Župnika pri Sv. Juriju v Slov. goricah, gosp. Antona Šijanca, je imenovalo šest občin častnim občanom. — Skupščina družbe sv. Cirila in Metoda za Istro je bila včeraj teden v Opatiji. Denarni vspeh preteklega leta je bil prav dovoljen. Lani je bilo za družbo nabranih 32.000 K. — Dne 24. p. m. je minulo 50 let, odkar je umrl štajarski rojak, hrvaški pesnik Stanko Vraz. — V apnenci zasulo in zadušilo je dne 31. majnika ob 11. uri na Bohinjski Beli 34letnega posestnika Janeza Kunčiča. — Gosp. Frana Arnška rodod iz Vidma ob Savi, ki je služboval na postaji v Zalogu pri Ljubljani ter se odpeljal kot rezervni kadet k orožnim vajam, zadela je srčna kap. — Stavka pri Kornu

v Ljubljani je končana. Gospodar je stavkujočim krovcem v vseh zahtevah ugodil. — Akcijska družba „Leykam Josefthal“ je imela v preteklem poslovnem letu 1900 čistega dobička 1.025.970 K 66 v. Jedno leto prej je imela družba dobička le 870.419 K 76 v. — Šesti sestanek delegatov zveze katoliških delavskih društev sekovške škofije se je vršil 26. in 27. maja v Gradcu. — Monakovski Nemci so dali za nemško šolo v Šoštanju znaten dar. „Schulverein“ se jim je zahvalil. — V Ameriko je v mesecu maju odpeljalo se z ljubljanskega južnega kolo-dvora 338 oseb. — V Jolietu v Ameriki je že 2000 slovenskih gospodarjev hišnih posestnikov. — Desetletnico ustanovljenja slovenske fare v Jolietu v Ameriki bodo praznovali 30. junija. — Prva slovenska šolska razstava v Ameriki se bo otvorila v Jolietu 1. julija v dvorani slovenske šole. — Husarski častniški kor v Beljaku je povabil k obedu propovednika P. Abela, ko je zaključil svoje pridige v Beljaku. P. Abel se je prijaznemu povabilu odzval.

Nov slovenski glasbeni list začne meseca julija izhajati v Ljubljani. Listu bode ime „Novi akordi“. Zalagal ga bo L. Schwentner, urejal pa dr. Gojmir Krek.

Upravna Save in Krke. Posl. Pfeifer je v drž. zboru predlagal naslednjo resolucijo: „C. kr. vlada se pozivlja, da hitro izvrši uravnavo Save do hrvaške meje. Ob enem naj se prične z uravnavo Krke, da se prepreči opustošenje rodovitne zemlje, katero preplavljajo vsakoletne povodnji in da se zatró vsled stoječih vodâ nastale človeške in živinske bolezni. Ko nečno naj se z uravnavo Save pripravlja plovitba do hrvaške meje.“

V Gradcu se je predvčerajšnjem zvečer ob velikem navdušenju vršil ustanovni shod slovenskega katoliškega akademičnega društva „Zarije“.

Ogenj v cerkvi. V župnijski cerkvi v Ljutomeru je nastal ogenj; zgorele so orglje, slikarija je uničena, altariji so rešeni. Cerkev je uradno zaprta.

Novo kmetijsko društvo so osnovali v Vel. Laščah, ki je že vpisano v zadržni register.

„Narodni dom“ pri sv. Ivanu poleg Trsta napravi ondotno „Konsumno društvo“.

Park v Miramaru je od 1. junija občinstvu zopet odprt.

Poročil se je v Djakovu kot prvi tenor v ondotni cerkvi nastavljeni Slovenec gosp. Janko Poznič z gđc. Katico Tajfel.

Abnormiteta. Na vojaški nabor v Ljubljani je prišel fant Karol Martinčič, ki je 80 cm visok in star 21 let. Glavo ima izjemoma veliko, noge pa majhne, kakor štiriletan otrok.

Toča na Trebelnem je letos že dvakrat pobila. Poslanec Povše je drž. zbor prosil nujne pomoči za oškodovance po toči.

Občni zbor „Slov. Matice“. V ponedeljek popoldne se je vršil v dvorani „Mestnega doma“ redni občni zbor „Slov. Matice“. „Matični“ tajnik g. Lah je v svojem poročilu omenjal, da za letošnje leto izda „Slovenska Matica“ zopet šestere knjig, ki bodo večinoma nadaljevanja. Izidejo: „Zbornik“, „Letopis“, „Knezova knjižnica“, „Zabavna knjižnica“, dr. Štrekljeva zbirka narodnih pesmi Orožnov opis Kranjske v prirodoslovnem, statističnem in kulturnem óziru ter en prevod iz poljščine. V zadnji seji je odbor „Slov. Matice“ določil skupno z odborom „Slov. Pravnika“ in zdravniške zbornice odbor-nike za prireditve javnih predavanj prihodnje jesen. Gosp. tajnik je zaključil svoje poročilo z željo, naj nas najde delovanje za „Slov. Matico“ edine in složne ter vnete za blage namene! G. predsednik Fr. Levec se je nato v ginljivih besedah spominjal prerano umrlega g. dr. Fr. Lampeta. Iz blagajniškega poročila, katero je podal blagajnik g. dr. Stare, posnemamo: Dohodki so v preteklem letu znašali skupno 32.982,90 K, izdatki 33.376,40 K, skupno premoženje 112.432,70 K, depozita 11.587,96 K, narodne ustanove 68.398,48 K. Proračun izkazuje 21.144 K dohodkov in 20.780,17 K stroškov. Blagajniško poročilo je bilo istotako kakor tajniško poročilo soglasno odobreno, revizorjem

računov pa so se izvolili gg.: J. Dimnik, K. Žagar in F. Bradaška. Pri slučajnostih se je vnela dolga debata o predlogu nekaterih članov „Slov. Matice“, naj se izvrši ožja književna zveza mej „Hrvatsko Matico“ in „Slovensko Matico“. Naposled sta bila sprejeta predloga g. Grassellija in g. dr. E. Lampeta da se občni zbor „Matice Slovenske“ v principu izreka za zvezo z „Matico Hrvatsko“, da pa prepušča odboroma obeh društev, da dobita dotični modus. Gosp. dekan Koblar je priporočal, naj bi udje obeh „Matic“ dobivali v zameno knjige za polovično ceno in naj bi se določilo število hrvaških in slovenskih dijakov, katerim bi društvi dajali knjige brezplačno. Po končanem občnem zboru se je izvršil skrutinij, ki je pokazal naslednji izid dopolnilnih volitev v odbor „Slovenske Matice“ za l. 1901.: Oddanih je bilo 416 veljavnih volilnih listkov s 500 veljavnimi glasovi. Soglasno so bili izvoljeni gg.: S. Rutar, dr. J. Stare in L. Svetec; po 499 glasov sta prejela gg.: P. Grasselli in Alojzij Tavčar; po 498 gg. dr. M. Murko in I. Vavrú; 485 g. dr. J. Lesar, 482 g. dr. Fr. Finžgar in 478, gosp. A. Zupančič. Vsi doslej navedeni so v smislu § 12 društvenih pravil izvoljeni za dobo štirih let. Na mesto g. Kržiča je za dobo treh let izvoljen g. dr. M. Opeka s 472, na mesto pokojnega dr. Fr. Lampeta pa na dobo enega leta g. Srečko Stegnar s 427 glasovi. Razven teh so še prejeli gg. dr. Zbašnik 85 glasov, I. Vrhovnik 27, dr. Fr. Ilešič 26, J. Kostanjevec 11, A. Aškerc 7, dr. J. Gruden 3, T. Zupan 2, Fr. Govekar in dr. I. Svetina po 1 glas. Petnajst glasovnic je bilo po § 10 društvenih pravil neveljavnih, ker so bile brez podpisa.

Mestna hranilnica v Radovljici. V mesecu maju 1901 je 240 strank vložilo 106894 K 98 v. 175 strank vzdignilo 59684 K 98 vin., 28 strankam se je izplačalo posojil 34820 K, denarni promet 266.367 K 52 v. Ravnateljstvo mestne hranilnice v Radovljici.

Velik požar v Kropi.

V sredo popoldne je zadela Kropo na Gorenjskem grozna nesreča. Pogorele so hiše od Jurija Magušarja do trga. Gasilec se je posrečilo ugasiti ogenj še-le pri Globočniku in Gartnerju. Štirinajst velikih poslopij je uničenih. Vžigalo se je po vsej Kropi na dvajsetih krajih. Največ škode ima g. Jurij Magušar, kateremu so pogorele tri hiše. Njegovo škodo cenijo na 15.000 gld. Nad 30 družin nima ne obleke, ne hrane. Poštno in žendarmerijsko poslopje je pogorelo. Ogenj je nastal iz peči, v kateri je neka ženska kruh pekla. Kovaška obrt v Kropi je zadnja leta tako hiral, da je ljudstvo živelo v veliki bedi, sedaj pa je prišla nad ubogo Kropo še ta nesreča. Priporočamo vsem ljudomilim Slovenkam in Slovencem to-le

Prošnjo:

Dne 5. t. m. je silen požar vpepelil 14 posestnikom v Kropi hiše in pripadajoča poslopja. Dve strehi na hišah sta se morale raztrgati zaradi omejitve ognja. Škode je gotovo 100.000 K. Zavarovani so bili pogorelci samo za 19.000 K. Prizadeti so gospodarji, ravno tako tudi one delavske družine, ki so stanovale v pogorelih hišah. Tem družinam je zaradi naglega navala ognja deloma pogorelo, deloma razdejano bilo vse, kar so imeli.

Podpisani odbor uljudno prosi dobrotnike, naj pošiljajo ubogim pogorelcem podpore ali v denarju ali v družih rečeh pod naslovom:

Odbor za pogorelce v Kropi.

Luka Hafner,
župan.

Fr. Hönigman,
župnik.

V Ljubljani je pripravljeno sprejemati blage darove tudi delavsko tajništvo vsak dan v pisarni pred škofijo šte. 13. Kdor bi imel kaj obleke, naj jo pošlje tja, delavsko tajništvo preskrbi, da se jo hitro odpošlje v Kropo. Vsak tudi najmanjši dar se hvaležno sprejme.

Razne stvari.

Najnovije o soprogi našega prestolonaslednika. Pariškemu listu „Temps“ se brzojavlja z Dunaja, da pričakuje soproga nadvojvode Frana Ferdinanda, knjeginja Zofija Hohenberg veselega dogodka.

Koleka oproščeni so vsled naredbe finančnega ministerstva z dne 17. aprila vsi spisi in priloge, kakor krstni, rojstni listi, spričevala o poroki in sploh vse priloge, katere se prilagajo prošnjam za pripoznanje domovinske pravice v zmislu drž. zakona z dne 5. decembra 1896.

Prvo darilo za pesnike je dobil v Kolinu dunajski jezuit o. Gvido Dreves. Ker se pa pri takih natečajih ime zapiše na poseben listek, niso vedeli sodniki, čegava je pesem. Ako bi vedeli, da je oče pesni jezuit, gotovo bi ne dobil prvega darila. Nasprotniki jezuitov in duhovništva so zopet osramočeni.

Uradna obleka za odvetnike. Justični minister je obljubil, da upelje za odvetnike v kratkem uradno obleko.

Povsod jednaki. Poroča se, da se je začelo takozvano kalvinsko gibanje v Slavoniji, katero gibanje ima jednak političen namen, kot protestantsko gibanje v naši polovici monarhije. V Slavoniji so po tamošnjih občinah naseljeni Madžari dolgo let živeli z domačimi Hrvati v najboljšem prijateljstvu, se priučili hrvatskemu jeziku in niti v najmanjem niso nasprotovali hrvaščini. H kratu pa se je začela in sicer pod pokroviteljstvom madjarske vlade same po vsej Slavoniji agitacija za odpad Madjarov od Rima in za pripadanje h kalvinski veri. Po Slavoniji hodijo posebni ogerski vladini agentje, ki pregovarjajo Madjare a tudi nezavedne Hrvate za pristop h kalvinski veri, obetajoč jim samostojne madjarske šole. Namen je prozoren: Ogerska hoče dobiti v svojo oblast vso Slavonijo in se je njenim političnim agentom dozdej posrečilo pridobiti že več občin za kalvinstvo. Ako se tej agitaciji ne postavi pravočasno jez, postane silno nevarna narodnemu obstanku hrvatskega naroda v Slavoniji.

Mrtvaški spreved na kolesih. Prvi mrtvaški spreved na kolesih se je vršil na Dunaju te dni. Umrla je hčerka nekega kolesarja. Pogrebnički so spremili hčerko na svojih kolesih, zavitih v črno, prav do pokopališča.

Dva brata samomorilca. Preteklo nedeljo obesil se je na Spodnji Hudinji pri Celji Janez Hriberšek, po domače Heuc. Njegov brat končal pa je lansko leto svoje življenje na enak način. Nesrečno pijančevanje.

Dvojna smrt radi pijanosti in jeze. „Prinesi mi za štirinajst novcev žganja“, kričal je neki žganjar na Slovaškem, kjer je žalibog žganjepitje jako razširjeno. Ko žena prinese žganje, zahteva mož, naj mu skuha žena kisle juhe. Kadar to poskusi, se zareži: „Smrad, pfui!“ Žena je namreč med kuhanjem zadremala, med tem pa se je juha nekoliko osmodila. Žena mu odvrne nevoljna; „Ko si pri peči bil, lahko bi si sam juho mešal.“ Nato surovi mož udari z roko ženo na usta. Ta je zamižala, nato pa vrnila udarec z gorko ponvo možu po glavi. Ta zgrabi ženo za lase, ali ta se izmuzne, med tem ga pa s koncem od ponve dregne v trebuh in pretrga čeva. „Za sto bogov!“ zaupije mož, nato popade sekiro ter leti za bežečo ženo na cesto. Ko jo dohiti, udari jo s sekiro preko glave, da žena omahne. Med tem prihite ljudje, umirijo moža ter vzdignejo ženo. Pomoč pa je bila prepozna. Tretji dan umrje mož za ostrupljenjem krvi, teden pozneje pa žena za pretresenjem možganov. — Kar ne pomagajo opomini, uče glasno izgledi. Varujte se žganja.

Zdravilo zoper jetiko. Iz Buenos Ayres se poroča: Zdravnik dr. Charles L. Villar je iznašel nekak serum, ki je baje do sedaj edino sredstvo ki pomaga z gotovostjo zoper jetiko. Dr. Villar ni še objavil skrivnosti svojega seruma, pač pa je povabil vse zdravnike v deželi, da naj poskušajo novo zdravilo in naj se o istega velikanski koristi sami prepričajo.

Dekletce in goska. Udova Kovacs v Gjuru je imela lepo dekletce, katero je ljubila zelo. No, ker je te dni morala odpotovati, poverila je dete

svoji sosedu. Dekletce je sklenilo posebno prijateljstvo z malo belo gosko, pa se je ž njo igralo po ves dan. Nekega dne pa goski ni nič prav ugajalo božkanje in je radi tega zletela v bližnji ribnjak. Dekletce pa naravnost za gosko in je — zginilo v vodi. Ko se je mati vrnila, našla je gosko, kako se vrti okolo mlade prijateljice, ki je morala svojo igro poplačati z življenjem.

Mohamedancev je sedaj 196.500.000. Ti se razdele tako-le: 18.000.000 jih živi v turškem cesarstvu, 23.000.000 ima svoje lastne muzel-manske kneze, 36.500.000 se jih pokori afrikan-skim kraljem, 20.000.000 jih živi na Kitajskem, 99.000.000 pod raznimi krščanskimi vladarji, med drugimi jih je 58.000.000 pod angleškim gospodstvom.

Deset naukov k ohranjenju zdravja. Iz skušenj slovečega zdravnika (Kodyma) povzamemo pravila njegova za vzdrževanje zdravja in podaljšanje življenja. Te so: 1. Ne dihaj zraka, razun čistega! Vzduh (zrak) je božji duh! 2. Uživaj le, kadar imaš glad in le, dokler imaš glad! Kjer zmernost ne hodi, tam zahaja zdravnik! 3. Ne pij, razun če imaš (pravo!) žejo, pa le dokler imaš žejo! Blažena voda, ta pameti ne meša! 4. Ohrani svoje telo čisto! Rajše ubogo, samo da je čisto! 5. Glej, da svoje ude navadiš na hladno, a telo da utrdiš! Ako se (mehkužen) večkrat prehladiš, nazadnje dosti dobiš! 6. Ako napenjaš svojega duha, ne zabi zraven na telo! V zdravem telesu zdrava misel! 7. Ne udaj se lenobi! Stojča voda smrdi! 8. Po delu se nekoliko razvedri, Primerna zabava, pol zdravja! 9. Spavaj le potrební čas, da si odpočiješ! Kdor hoče mnogo znat' ne sme dolgo spat! 10. Ob času potrebe ne pozabi na dobrega zdravnika! Boljša je nagla pomoč, nego velika nemoč (trpljenje)! Te važne nauke slovaškega zdravnika naj bi si vsakdo zapomnil!

Državni zbor.

Dunaj, dne 1. junija 1901.

Dan prvega junija t. l. bo ostal avstrijskim narodom v trajnem spominu. Zbornica je konečno določila, da se bode železnica t. j. druga zveza s Trstom gradila in da se bodo vodne ceste po novih kanalih uravnale, kar ne bo samo za Avstrijo, marveč za celo Evropo silne važnosti. Za vodne ceste se je glasovalo po imenih. Za zgradbo se je oddalo 198 glasov in proti zgradbi pa 46 glasov. Vsi drugi poslanci so se glasovanju odtegnili. Izid tega glasovanja kaže, da vodne ceste ne bodo nastale po želji zbornice, — to dejstvo je le sad nameravane zveze Mladočehov z liberalnimi Nemci. Seveda za uravnavo voda na Kranjskem in za uravnavo ljubljanskega barja, kar je zahteval deželni odbor kranjski, in kar so zahtevali kranjski poslanci po govorniku dr. Žitniku v javni seji, ta gospoda nima smisla!

Na dnevni red je prišla razprava o provizoriji za državno gospodarstvo do konca leta. Vsak klub je dobil enega govornika. Razpravo je vpeljal poročevalec dr. Kathrein in kot prvi govornik nastopi znani Wolf.

Ta govornik izraža, da ne zaupa zdajni vladi, ker ta ne ugaja željam vsenemške frama-zonske stranke in posebno ker ne podpira stremljenja stranke, katero je naperjeno proti katoliški veri in proti Rimu. Njegova stranka ne bo glasovala za provizorij.

Dr. Löcker vidi, da je treba provizorij državi dovoliti in prav tako se je izrazil kranjski liberalc dr. Tavčar, če tudi se je vpisal za govornika proti provizoriju. Njegov govor je bil kratek in to vsled bolezní, kakor je povedal zbornici. Naslednji stavki so pa znameniti: Vlada podpira med Slovenci klerikalizem in najklerikalnejšo strujo! V Avstriji se ne sme nemški in tudi ne slovanski vladati; vladati se mora liberalno, ako hoče Avstrija obstati.

Ti stavki so ostali samo ob sebi umevno brez utemeljevanja, so jasna podoba osebe in značaja dr. Tavčarja, in pričajo, da ta poslanec nima več smisla za težnje slovanskega juga, marveč se navdušuje le za liberalizem in za

protikatoliško gibanje, ki je pri Schönererjancih doma. Žalostna majka Slava, da ima tacega sina!

Nadalje so govorili še dr. Scheicher, Choc, dr. Bärnreither, ki so vsaki za svojo stranko izjavili, da bodo glasovali za provizorij.

S tem je bila seja zaključena.

Dunaj, dne 3. junija 1901.

Seja se je pričela ob 7. uri zvečer in nadaljevala se je razprava o budgetnem provizoriju, ki se je bolj razširila, kakor se je mislilo z ozirrom na dogovor strank, da se ne bo veliko govorilo.

Za nemško napredno stranko je izrazil dr. Gross, da bode glasovala za provizorij; socialc Rieger pa pripoveduje prav neslano, da mu delavnost zbornice ne ugaja, napada ministerskega predsednika dr. Koerberja, ker podpira klerikalizem in veliki kapital in odpove za svojo stranko vladi ljubezen.

Znamenit je bil pa govor člana nemške katoliške stranke opata Treuinfels-a, ki je povdarjal, da mora avstrijska vlada za vse svoje narode z jednako pazljivostjo skrbeti in da temelji avstrijsko cesarstvo na katoliški veri in obljubil da bode njegova stranka glasovala za provizorij.

Izvajanci govornika so ugovarjali Vsenemci in pa poslanec ljubljanskega mesta, kateri je govorniku zaklical, da bode katoličanstvo ugonobilo Avstrijo.

Na to je posegel ministerski predsednik dr. Koerber v razpravo in je zadovoljil celo zbornico z izrazom, da ima vlada dolžnost skrbeti za vse narode z jednako pravico in da izvršuje vestno tudi to načelo. Pritožbam istrskih Lahov, da jih muči in nadzoruje nepotrebno policija odgovarja dr. pl. Körber z vprašanjem, ali spada druga železnična zveza s Trstom in pa dragocena zgradba skladišč tudi med policijske posle? Dalje časa se je pečal dr. pl. Koerber z navalom proti Rimu in izrekel svoje prepričanje, da stoji katoliška cerkev v Avstriji na tako močnih tleh in da ima tako skrbno varstvo v svojih svečenikih, da se ni bati nevarnosti za katoličanstvo, in če bi bilo treba, bi pristopila tudi vladna oblast v obrambo, za zdaj pa tega še ni treba, tudi policije ne. Konečno pa kaže, kake važnosti bi bilo porazumljenje Čehov z Nemci, ker vedno bolje je vspešno delati, kakor prepirati se.

Govor ministerskega predsednika je bil z navdušenjem sprejet.

Oddali so potem še svoje izjave pl. Vukovič za slovensko hrvaški klub, Soukup za nemške kmete, Praschek za češke agrarce in Barvinski za slovanski centum.

Kot zadnji govornik je nastopil za Mladočeh dr. Herold, kateri je izrazil, da je njegova stranka obstrukcijo le na stran djala, nikakor pa ne za vselej odstranila. Nadalje je govornik javno zbornici povedal, kako si želi njegova stranka zveze z liberalno nemško levico. Govor se je slišal kakor vabilo slavčka v mirni pomladanski noči.

Predsednik je zaključil sejo ob eni uri po polunoči.

Dunaj, dne 4. junija 1901.

Zbornica je pričela ob 11. uri dopoldne zborovanje in nadaljevala se je razprava o gospodarskem provizoriju ter so oddali izjave: vitez Czaykowski priznalno izjavo za poljski klub, Romaniczuk za rutenski klub, ki je nasprotnik vladi, Bomba za poljsko katoliško ljudsko stranko in dr. Ofner za one, ki niso v nobenem klubu.

Sledili so dejanski popravki, ki so dospeli do rezke praske med Mladočehi in Nemci in potem je zbornica sklenila zakon o gospodarskem provizoriju in to z veliko večino. Člani slovensko-hrvatskega kluba in jugoslovanski liberalci so zapustili zbornico, četudi sta nju govornika izrazila, da bodeta glasovala za provizorij kot državno potrebo. To so nekako čulni ljudje: svoja govornika so napovedali kot nasprotnika provizorija, govornika sta pa izrazila, da dovolita provizorij, pri glasovanju so pa zopet besedo snedli. — Doslednost pri teh ljudeh ni doma!

Konečno je razpravljala zbornica o Thurnherjevem predlogu, da naj se kmetu dovoli

udobnosti, ako iz svojega blaga žganje kuha, koji predlog je gosposka zbornica zavrnila. Predlog je padel, če tudi so slovenski poslanci za Thurnherjev predlog glasovali.

GLASNIK

Vodstva bolniških blagajn, pozor!

Jako dobroznano nam je, da vse kranjske temeljem zakona iz l. 1888 drž. zakona št. 33 ustanovljene bolniške blagajne plačujejo bolnicam narasle oskrbne stroške tudi za porodnice; še celo c. kr. glavna tobačna tovarna ne dela v tem slučaju nikake izjeme. Načelstvom istih je dobro znano, kako velike račune je treba vedno in vedno bolnicam plačevati, saj poleg lekarn požro največ denarja sorazmerno bolnice, katerih osebje pa še bolnike iz bolniških blagajn, kakor nam je dobro znano, in kar bomo prilično še osvetili, osobito pri vsprejemu šikanira in posebno pazi na to, da bolniki ostanejo 28 dni v bolnici, češ, no 28 dni bodite notri, saj gotovo dobimo denar, kadar je pa preteklo 28 dni, pa adijo — to pa le mimogrede.

Za porodnice pa bolniščino blagajnam ni potreba plačevati oskrbnih stroškov. Poroda samega kot takega namreč ni smatrati boleznim, marveč je isti le ginealogični proces. Bolniške blagajne so pač dolžne plačati porodnicam bolniščino za čas štirih tednov, ne glede na čas otročje postelje, toda ta določba v zakonu temelji na obrtni noveli § 94 z dne 8. marca 1885 drž. zak. št. 22, ki določa, da smejo porodnice še le po preteku štirih tednov izvrševati svojo obrt. Toraj ta bolniška podpora odškoduje porodnice le za morebitno delonezmožnost, nikakor pa ne za bolezen.

Ker toraj normalen porod ni nikaka bolezen, porodniška podpora tudi ne more biti nikaka bolniška podpora. § 8 drž. zakona iz l. 1888 št. 33 določa, da sme prosto zdravniško pomoč, zdravila in bolniško podporo nadomeščati oskrbo v bolnici. Ker pa, kakor smo vže zgoraj navedli, porodniška podpora ni nikaka bolniška podpora, tudi bolniškim blagajnam za porodnice v bolnicah naraslih oskrbnih stroškov ni treba plačati. Tega mnenja je tudi upravno sodišče v odloku z dne 30. septembra 1892 l. št. 2964 (Amtliche Nachrichten iz l. 1893 št. 1), kjer naj se o tej točki interesovane blagajne temeljiteje pouče, tudi Perlesova izdaja zakona iz l. 1888 to stvar na straneh 28. do 31 pod črto razjasnuje. Bolniške blagajne naj toraj bolnicam odklanjajo zahteve na povrnitvi oskrb-stroškov za porodnice in naj, mesto plačati bolnico, raje v bogim porodnicam izplačajo porodniško podporo, — je bolj človekoljubno in socialno, objednem pa tudi zakonito. — c.

Delavske drobtine.

Krščanski socialci na Šmarno goro! Odbor „Slov. kršč. socialne zveze“ je v svoji zadnji seji določil vspeled izleta na Šmarno goro, ki bode 16. junija in h kateremu se vabijo vsa bratska društva v Ljubljani in okolici ter vsi somišljeniki in vse somišljenice s svojimi rodovinami. Ob 10. uri dopoludne dne 16. junija bode na Šmarni gori sv. maša s cerkvenim govorom g. dr. Kreka, na to litanije, potem se pa prične ob 1. uri popoldne na planinici ljudska veselica z raznimi zabavami. Preskrbljeno bode dobro za zabavo starih in mladih izletnikov, pa tudi za zabavo njihovih otrok. Torej: Krščanski socialci in socialke, pripravite se dne 16. junija s svojimi rodbinami na pot na Šmarno goro!

Sestanek delegatov „Slov. kršč. socialne zveze“ bode o priliki socialnega kurza „Gospodarske zveze“.

Stavka pri električni železnici. Poročali smo, da so delavci pri zgradbi električne železnice v Ljubljani s plačo jako nezadovoljni, ker dobivajo le okoli 80 kr. dnevne plače, dasi se jim je obljubilo, da bodo dobili več. Ta teden so ti

delavci stavkali. Ta stavka meče zopet lepo luč tudi na gotove faktorje na mestnem magistratu. Predno je pričela tvrdka za zgradbo električne železnice svoje delo v Ljubljani, se na magistratu ni nihče zganil, da bi zahteval pogoj, pod katerim bi tvrdka morala domače delavce plačati tako, kakor njihovo trdo delo zasluži. To bi bilo pravilno in na magistratu bi s takim korakom pokazali, da imajo za delavstvo kaj smisla. Žalostno, da se mora delavstvo za svoje pravice boriti celo s stavko. Tudi ta slučaj je pokazal, kake „prijatelje“ ima delavstvo na sedanjem ljubljanskem magistratu in mej tistimi liberalci, ki hočejo dobiti okrajno bolniško blagajno v svoje roke.

Stavka. Predvčerajšnjem so pričeli stavkati delavci v podgorski papirnici. Vzrok jo bil, ker so jim hoteli zmanjšati že itak majhno plačo. Posredoval je okrajni glavar grof Attems. Včeraj so šli nekateri na delo.

Stavka. Okoli 50 delavcev pri mostu čez Barko na Goriškem je bilo pričelo stavkati, ker so jim nakrat hoteli znižati dnevni zaslužek. Obrnili so se po pomoč do c. kr. okrajnega glavarstva. Do tega so se zatekli tudi delavci v kamnolomu v Grgarju, katerim podjetvištvo še ni plačalo zaslužka, tako da nimajo niti ničesar jesti. Dolžno jim je že kakih 1500 K.

Praktiški socialni kurz v Inomostu. V dneh od 23. do 25. julija se vrši letos v Inomostu praktiški socialni kurz, na katerem se bodo razpravljala naslednja dnevna vprašanja: R. Sand: poljedelske zadruge, poslanec dr. Schöpfer: agrarno-pravni nameni in razdolževanje zemljišč, o zavarovalništvu, posebej o življenjskem zavarovanju bo poročal

posl. dr. Gessmann, o združni organizaciji producentov bo govoril posl. dr. Weisskirchner; krščanske strokovne delavske zveze bo obdelaval znani organizator Schirmer iz Monakovega. Kot povsem nova točka bo na dnevnem redu „vzgoja delavske mladeži“, o kateri je prevzel referat švicarski delavski vodja dr. Beck. O namelih socialne demokracije in dolžnostih krščanske socialne politike bo govoril dunajski delavski voditelj Kunschak. Slednjič je naznanjen še jeden referat vseučiliškega profesorja dr. Schindlerja. — Skoro vsa zborovanja se vrše v dvorani Leonine. Prav bi bilo, da bi se tega kurza udeležilo tudi kaj Slovencev.

Tisoč kron

plačam onemu, kateri mi dokaže, kar „Slovenski Narod“ piše, da sem se izrazil: kmetu gre še predobro, ker s koleselnom vozi.

Jos. Žičkar,
dekan.

Službe išče

mlad mož, sposoben slovenščine kakor tudi nemščine v govoru in pisavi. Sprejema tudi razna prepisovanja ter je voljan sprejeti vsako službo. Vešč je tudi risanja. Prijazne ponudbe na upravništvo „Slov. Lista.“

Vsaka gospodinja in mati

se mora blagrovati, katera rabi z ozirom na zdravje, varčnost in dobri okus Kathreiner-Kneippovo sladno kavo (pristno samo v znanih izvirnih zavitkih).